



บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาลัยพลศึกษาเป็นสถานการศึกษาระดับอุดมศึกษาประเภทหนึ่งในสังกัดกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงใน 3 สาขาวิชาเอก คือ พลศึกษา สุขศึกษา และการรักษาความปลอดภัย และพลศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ความรู้ ความชำนาญ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติ และประกอบอาชีพหรือใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อระดับสูงขึ้นไป (กรมพลศึกษา 2529 : 3)

ปัจจุบันกรมพลศึกษาได้จัดตั้งวิทยาลัยพลศึกษาขึ้น รวมทั้งสิ้น 17 แห่ง ในการจัดตั้งวิทยาลัยทุกแห่งนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการผลิตครูพลศึกษา/สุขศึกษาให้เพียงพอ การจัดตั้งวิทยาลัยพลศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระหว่างปี พ.ศ. 2514 - 2523 ซึ่งเป็นช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) และระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) เนื่องจากใน 2 ทศวรรษก่อนหน้านั้น อัตราการเพิ่มของประชากรไทยสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเป็นผลจากการพัฒนาคุณภาพการแพทย์และสาธารณสุข อัตราการตายของประชากรจึงลดลง ในขณะที่อัตราการเกิดยังคงสูงอยู่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527 ก : 5) ฉะนั้น รัฐจึงต้องขยายปริมาณการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอดคล้องกับอัตราการเพิ่มของประชากรทั้งในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2510 - 2514) เรื่อยมา จากนั้นจึงต้องขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษากว้าง โดยเฉพาะในส่วนของการผลิตครู จำเป็นต้องเปิดสถาบันผลิตครูเพิ่มขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ และต้องเปิดสอนทั้งภาคปกติและภาคสมทบเพื่อเร่งผลิตครูให้เพียงพอกับความต้องการที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527 ก : 1) สถาบันผลิตครูที่มีการจัดตั้งขึ้นในช่วงนี้ นอกจากวิทยาลัยพลศึกษาแล้ว ยังมีวิทยาลัยครูซึ่งเดิมมีอยู่แล้ว 30 แห่ง และได้จัดตั้งขึ้นอีก 6 แห่ง ภายใต้โครงการเงินยืมธนาคารโลกเพื่อพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 4 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 6) นอกจากนี้ยังมีสถาบันผลิตครู

ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยอีกหลายแห่ง ใ้แก่ คณะครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งสามารถผลิตครูระดับปริญญาตรีได้ละเป็นจำนวนมาก และทบวงมหาวิทยาลัยยังได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยเปิด โดยมีคณะศึกษาศาสตร์ด้วยอีก 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช

การขยายการผลิตบุคลากรครูโดยวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าว เริ่มส่งผลกระทบต่อปัญหาการว่างงานของผู้สำเร็จจากสถาบันฝึกหัดครูให้เห็นตั้งแต่ปลายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) มาจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากอัตราการเพิ่มของประชากรเริ่มลดลงตั้งแต่ช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) อันเป็นผลจากการรณรงค์ให้มีการวางแผนครอบครัว โดยในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) นั้น อัตราการเพิ่มของประชากรลดลงจากร้อยละ 3 ต่อปี เหลือร้อยละ 2.2 ต่อปี และในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ได้มีการตั้งเป้าหมายว่าจะลดลงให้เหลือร้อยละ 1.5 ต่อปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527 ก : 1) จำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษาจึงเริ่มลดลงและมีผลกระทบต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งลดลงตามไปด้วยในเวลาต่อมา ทั้งนี้ความต้องการครูจึงน้อยลง รัฐบาลได้ใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหานี้ อาทิ การลดการผลิตบัณฑิตศึกษาศาสตร์ การเลิกผลิตครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) ในวิทยาลัยครู การงดสอนภาคสมทบในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เนื่องจากความต้องการศึกษาระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น แม้จะมีมหาวิทยาลัยเปิดรองรับแล้วก็ตาม แต่ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ต้องการเรียนต่อในสถาบันฝึกหัดครูในท้องถิ่นของตน เพราะใช้เวลาและลงทุนน้อย จึงได้มีการเรียกร้องให้วิทยาลัยครูซึ่งมีความพร้อมเปิดรับนักศึกษาเพิ่ม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527 ข : 34) ปริมาณการผลิตครูจึงเกินความต้องการมากยิ่งขึ้น

สำหรับการผลิตครูพลศึกษาและสุขศึกษา สถาบันที่ผลิตคือ วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยครู และคณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง แต่การผลิตในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) ซึ่งเดิมเป็นภารกิจของวิทยาลัยพลศึกษา และวิทยาลัยครูนั้น ในปัจจุบัน วิทยาลัยครูโอนการผลิตครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา-

ชั้นสูงแล้ว จึงเหลือเฉพาะวิทยาลัยพลศึกษาเท่านั้น และเนื่องจากผลของปัญหาการว่างงานของครู ซึ่งเห็นได้ชัดมากยิ่งขึ้นในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ทำให้ความต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ลดลง อันมีผลกระทบต่อจำนวนนักศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษาคด้วย โดยในอดีตนักศึกษานักเรียนของวิทยาลัยพลศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ปรากฏว่าตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่เริ่มลดลง กล่าวคือ จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ในปีการศึกษา 2527 เท่ากับ 3,307 คน ลดลงเหลือ 2,585 คน 2,357 คน และ 2,270 คน ในปีการศึกษา 2528, 2529 และ 2530 ตามลำดับ เฉลี่ยลดลงร้อยละ 11.8 ต่อปี การที่จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ลดลงนี้ ทำให้จำนวนนักศึกษารวมลดลงจนต่ำกว่าเป้าหมายในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติมาก แม้ว่าในปี 2529 และ 2530 วิทยาลัยพลศึกษาได้เปิดรับนักศึกษาสองรอบ พร้อมทั้งได้เปิดสอนวิชาเอกการรักษาคความปลอดภัยขึ้นในวิทยาลัย 5 แห่ง และทางค่านวิทยาลัยครูก็ได้ลดการรับนักศึกษาครูหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงทุกสาขาด้วยก็ตาม แต่จำนวนนักศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษาก็ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้

ในก้านความต้องการใช้ครูพลศึกษาและสุขศึกษา ในช่วงปีการศึกษา 2525 - 2529 มีตำแหน่งครูพลศึกษาและสุขศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงที่เปิดรับในหน่วยงานของรัฐปีละ 63 - 129 ตำแหน่ง แต่มีผู้สำเร็จจากวิทยาลัยพลศึกษาในช่วงปีดังกล่าวถึงปีละ 2438 - 4714 คน ทั้งนี้ยังไม่รวมจำนวนผู้สำเร็จระดับเดียวกันจากวิทยาลัยครู จึงเห็นได้ว่าจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาคานพลศึกษาและสุขศึกษาสูงกว่าตำแหน่งครูที่เปิดรับมาก แม้ว่าจะมีการเปิดรับครูวุฒิปประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงเข้ารับราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติด้วยก็ตาม แต่เป็นการเปิดรับโดยไม่ระบุวิชาเอก และจำนวนที่เปิดรับในแต่ละปีก็น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงทั้งหมด ดังเช่นในปีการศึกษา 2529 มีการเปิดรับครู 170 ตำแหน่ง แต่มีผู้สำเร็จระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงในปีการศึกษา 2528 จากทุกสถาบันเป็นจำนวนรวม 17,748 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529 : 3 - 46) และในการสอบคัดเลือกส่วนใหญ่เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาการศึกษา ซึ่งทำให้ผู้สำเร็จจากวิทยาลัยพลศึกษาเสียเปรียบเพราะเรียนวิชาการศึกษาน้อยกว่าสถาบันอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจำนวนนักศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษาลดลง แต่จากการศึกษาทางค่านงประมาณ พบว่า วิทยาลัยพลศึกษายังได้รับงบค่าเงินการเพิ่มขึ้นทุกปี กล่าวคือ ในปีงบประมาณ 2525 วิทยาลัยพลศึกษาได้รับงบค่าเงินการ 42.81 ล้านบาท และในปีงบประมาณ 2530 ได้รับ 67.86 ล้านบาท ดังนั้น งบค่าเงินการต่อหัวต่อปีของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาโดยเฉลี่ยจึงสูงขึ้นทุกปี คือ สูงขึ้นจาก 7,314 บาท/คน/ปี ในปี 2525 เป็น 14,940 บาท/คน/ปี ในปี 2530 นี้ นอกจากนี้ในด้านการใช้บุคลากร เมื่อเปรียบเทียบจำนวนอาจารย์กับจำนวนนักศึกษาทั้งแก่ปีการศึกษา 2520 - 2530 พบว่า อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษามีแนวโน้มต่ำลงทุกปี กล่าวคือ ในปีการศึกษา 2520 วิทยาลัยพลศึกษามีอาจารย์รวมกันทั้งหมด 239 คน มีนักศึกษารวม 3,165 คน อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1 : 13 ในปีการศึกษา 2525 วิทยาลัยมีอาจารย์รวม 651 คน มีนักศึกษารวม 5,853 คน อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาในปีการศึกษา 2525 นี้ เท่ากับ 1 : 9.4 และในปีการศึกษา 2530 มีอาจารย์รวม 751 คน มีนักศึกษารวม 4,081 คน อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาจึงเท่ากับ 1 : 5.4 ซึ่งจะเห็นได้ว่าอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษาลดต่ำลงมาโดยตลอด จนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ซึ่งกำหนดให้อัตราส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา เท่ากับ 1 : 10 และเมื่อพิจารณาในรายวิทยาลัยในปีการศึกษา 2530 พบว่า ในจำนวนวิทยาลัยพลศึกษาทั้ง 17 แห่ง มีอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ทั้งสิ้น โดยเฉพาะที่วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุโขทัย มีอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาเพียง 1:1.1 คือมีจำนวนอาจารย์ 56 คน และมีจำนวนนักศึกษาเพียง 62 คน (กรมพลศึกษา 2530 : 9,14)

จากข้อมูลต่าง ๆ ที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่าการที่จำนวนนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาลดลง ทำให้มีการใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่าเท่าที่ควร ทั้งในด้านการบุคลากร อาคารสถานที่ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ จึงควรจะมีการศึกษาถึงการดำเนินงานผลิตบุคลากรของวิทยาลัยพลศึกษา และความต้องการใช้บุคลากรดังกล่าว รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการผลิตบุคลากรของวิทยาลัยพลศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะเวลาที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของวิทยาลัยพลศึกษาในค่านหลักสูตร นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และความต้องการของตลาดแรงงาน คณะจารย์ และงบประมาณ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทางการพลศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการผลิตบุคลากรของวิทยาลัยพลศึกษา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการกำหนดนโยบายการผลิตบุคลากรของวิทยาลัยพลศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของวิทยาลัยพลศึกษาทั้ง 17 แห่ง ในช่วงปีการศึกษา 2525 - 2530
2. ศึกษาความต้องการใช้บุคลากรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง วิชาเอกพลศึกษา สุขศึกษา และการรักษาความปลอดภัยของหน่วยงานต่าง ๆ จาก เอกสาร/รายงานของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารในสถานประกอบการ
3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือมีประสบการณ์ทางการพลศึกษา โดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการผลิตบุคลากรของวิทยาลัยพลศึกษาในอนาคต


คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

วิทยาลัยพลศึกษา หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 17 แห่ง

นโยบาย หมายถึง แนวทางซึ่งใช้เป็นกรอบกำกับ/กำหนดทิศทางการดำเนินงาน และวิธีการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาในครั้งนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวนโยบาย หมายถึง ทางเลือกหรือข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบาย
การผลิตบุคลากรของวิทยาลัยพลศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนการสอน
และการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา ครูประจำการ หรือกลุ่มสนใจ
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
กรมพลศึกษา และสถาบันผลิตครูทางพลศึกษาในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา
กํานการพลศึกษาและสาขาที่เกี่ยวข้องในอนาคต



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย